משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר מועד

ברטנורא על משנה מועד קטן

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה מועד קטן

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 4
משנה ג 5
משנה ד 5
משנה ה 5
משנה ו 6
משנה ז 6
משנה ח 6
משנה ט 7
משנה י 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 8
פרק ג 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ג 10
משנה ד 11
משנה ה 11
משנה ו 11
משנה ז 12
משנה ח 13
משנה ט 13

פרק א

משנה א

מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין. אֶרֶץ עֲיֵפָה וּצְמֵאָה לְמַיִם. תַּרְגּוּם עָיֵף וְיָגֵעַ, מְשַׁלְּחֵי וְלָאֵי:

מַשְׁקִין בַּמּוֹעֵד. דְּדָבָר הָאָבֵד מֻתָּר בַּמּוֹעֵד, וּשְׁדֵה בֵּית הַשְּׁלָחִין מִשָּׁעָה שֶׁמַּתְחִיל לְהַשְׁקוֹתוֹ אִם אֵינוֹ מַשְׁקֶה אוֹתוֹ תָּדִיר מִיָּד נֶאֱבָד, כְּדִתְנַן בְּסוֹף מַתְנִיתִין, זְרָעִים שֶׁלֹּא שָׁתוּ לִפְנֵי הַמּוֹעֵד לֹא יַשְׁקֵם בַּמּוֹעֵד דִּלְמָא פָּסְדֵי, אֲבָל שָׁתוּ לִפְנֵי הַמּוֹעֵד יַשְׁקֵם בַּמּוֹעֵד. וְדַוְקָא שְׂדֵה לָבָן שֶׁל תְּבוּאָה שֶׁהוּא שְׁלָחִין מַשְׁקִין בַּמּוֹעֵד, אֲבָל שְׂדֵה שְׁלָחִין שֶׁל אִילָן לֹא שָׁרֵי בַּמּוֹעֵד, דִּלְמָא פָּסְדֵי. וּבַשְּׁבִיעִית שָׁרֵי לְהַשְׁקוֹת בֵּין שְׂדֵה בֵּית הַשְּׁלָחִין בֵּין שְׂדֵה בֵּית הַבַּעַל. וּבֵית הַשְּׁלָחִין, מִשּׁוּם מוֹעֵד בִּלְבָד נָקַט לַהּ:

שֶׁיָּצָא בַּתְּחִלָּה. שֶׁיּוֹצֵא עַכְשָׁיו מִתְּחִלָּה. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין הוֹאִיל וְחָדָשׁ הוּא שֶׁמָּא יִפָּלוּ גְּדוֹתָיו וְאָתֵי לְתַקֵּן בַּמּוֹעֵד וְאִיכָּא טִרְחָא:

שֶׁלֹּא יָצָא בַּתְּחִלָּה. שֶׁהוּא יָשָׁן:

אֲבָל לֹא מִמֵּי גְּשָׁמִים. גְּזֵרָה מִשּׁוּם מֵי קִילוֹן. קִילוֹן הֵם מַיִם שֶׁל בּוֹר עָמֹק וּבוֹ מֵי גְּשָׁמִים מְכֻנָּסִים, דְּבֵיהּ אִיכָּא טִרְחָא יְתֵרָה לִדְלוֹת:

עוּגִיּוֹת. חֲרִיצִים שֶׁעוֹשִׂים בְּעִקְּרֵי הַזֵּיתִים וּבְעִקְּרֵי הַגְּפָנִים כְּדֵי שֶׁיִּתְמַלְּאוּ מַיִם:

משנה ב

הָאַמָּה. חֲרִיצִים שֶׁעוֹשִׂים בַּקַּרְקַע שֶׁבָּהֶן הַמַּיִם הוֹלְכִים סְבִיב הַשָּׂדֶה וּמִשָּׂדֶה לְשָׂדֶה, קְרוּיִין אַמָּה, לְפִי שֶׁהֵן רֹחַב אַמָּה בְּרוּם אַמָּה:

בַּתְּחִלָּה. אִם לֹא הָיְתָה מֵעוֹלָם אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה בַּמּוֹעֵד, מִשּׁוּם טִרְחָא:

וּבַשְּׁבִיעִית. מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּחוֹפֵר בַּקַּרְקַע בַּשְּׁבִיעִית:

וּמְתַקְּנִים אֶת הַמְּקֻלְקָלֶת. אִם נָפַל לְתוֹכָהּ עָפָר וְאֵינָהּ מְקֻלַּחַת, מְתַקְּנִים אוֹתָהּ, אֲבָל אֵין עוֹשִׂים אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה בַּמּוֹעֵד. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

וּמְתַקְּנִים קִלְקוּלֵי הַמַּיִם. מַיִם הַמְּכֻנָּסִים בַּגֻּמּוֹת לִשְׁתּוֹת מֵהֶן:

וְחוֹטְטִין. מְנַקְּין וּמְנַקְּרִין וּמוֹצִיאִין מִתּוֹכָן צְרוֹרוֹת וְקִסְמֵי וַעֲפָרוּרִית שֶׁנָּפַל בָּהֶן:

וּמְצַיְּנִין. עוֹשִׂין צִיּוּנִין עַל הַקְּבָרוֹת. שֶׁהָיוּ מְמַחִין סִיד וְשׁוֹפְכִין עַל הַקֶּבֶר, וְהוּא סִימָן לְהוֹלְכֵי דְּרָכִים שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ בִּמְקוֹם טֻמְאָה:

וְיוֹצְאִין. שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין בַּמּוֹעֵד לְעֵין הַשָּׂדוֹת שֶׁנִּזְרְעוּ כִּלְאַיִם, לַעֲקֹר אוֹתָם. לְפִי שֶׁנּוֹטְלִין שָׂכָר עַל כָּךְ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה, וּבִימֵי הַמּוֹעֵד נִשְׂכָּרִים בְּזוֹל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּטֵלִים:

משנה ג

מוֹשְׁכִים אֶת הַמַּיִם. שֶׁתַּחַת אֵילָן זֶה, לְאֵילָן אַחֵר, דְּלֵיכָּא טַרְחָא. אֲבָל לֹא יַשְׁקֶה כָּל הַשָּׂדֶה. וּבְשָׂדֶה בֵּית הַבַּעַל אָיְרֵי, דְּלֹא פָּסְדֵי, שֶׁמֵּי גְּשָׁמִים מַסְפִּיקִין לוֹ, אֶלָּא שֶׁכְּשֶׁמַּשְׁקִין אוֹתוֹ הֲוֵי הַרְוָחָה טְפֵי:

שֶׁלֹּא שָׁתוּ. דְּלֹא פָּסְדֵי:

בָּזֶה וּבָזֶה. אֲפִלּוּ לֹא שָׁתוּ, וַאֲפִלּוּ שָׂדֶה הַבַּעַל, דְּמִשּׁוּם הַרְוָחָה שָׂרוּ חֲכָמִים. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּסָתָם מַתְנִיתִין מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין דְּלֵעֵיל כְּוָתֵיהּ. וּמֵיהוּ שָׂדֶה לַחָה שֶׁהַקַּרְקַע שֶׁלָּהּ כְּמוֹ טִיט מֻתָּר לְהַשְׁקוֹתָהּ בַּמּוֹעֵד אֲפִלּוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, דְּכִזְרָעִים שֶׁשָּׁתוּ לִפְנֵי הַמּוֹעֵד דָּמוּ:

משנה ד

הָאֵישׁוּת. תִּנְשֶׁמֶת. וְהִיא בְּרֵיָה שֶׁאֵין לָהּ עֵינַיִם, וּמַפְסֶדֶת אֶת הַשָּׂדוֹת:

וּבְשָׂדֶה הַלָּבָן. שֶׁחוֹרְשִׁין וְזוֹרְעִין אוֹתוֹ לִתְבוּאָה וְאֵין בּוֹ אִילָנוֹת:

בְּשָׂדֶה הָאִילָן כְּדַרְכּוֹ. דְּמַפְסְדֵי טְפֵי, וּלְהֶפְסֵד מְרֻבֶּה חָשְׁשׁוּ. לְפִיכָךְ חוֹפֵר גֶּמָּא כְּדַרְכּוֹ וְתוֹלֶה בָּהּ מְצוּדָה:

שֶׁלֹּא כְדַרְכּוֹ. נוֹעֵץ שִׂפּוּד בַּקַּרְקַע בְּחֹזֶק וּמְנַעֲנֵעַ אֵילָךְ וָאֵילָךְ וּמוֹצִיא, וְנִמְצֵאת גֶּמָּא נַעֲשֵׂית מֵאֵלֶיהָ. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי חֲפִירָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. וּבְשָׂדֶה לָבָן הַסְּמוּכָה לְשָׂדֶה אִילָן, חוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ, שֶׁמָּא יֵצְאוּ מִשָּׂדֶה לָבָן וְיַחְרִיבוּ הָאִילָנוֹת:

וּמְקָרִין אֶת הַפִּרְצָה. מְסַדְּרִין אֶת הָאֲבָנִים זוֹ עַל זוֹ כְּדֶרֶךְ בְּנָיָן, וְאֵינוֹ טָח בְּטִיט. וּבְפִרְצָה שֶׁל גִּנָּה מַיְרֵי, אֲבָל כֹּתֶל חָצֵר שֶׁנָּפַל, בּוֹנֶה כְּדַרְכּוֹ, מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים:

משנה ה

רוֹאִין אֶת הַנִּגָּעִים בַּמּוֹעֵד לְהָקֵל. שֶׁאִם טָהוֹר הוּא אוֹמֵר לוֹ הַכֹּהֵן טָהוֹר אַתָּה, שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ:

אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר. שֶׁאִם טָמֵא הוּא, יִשְׁתֹּק, וְלֹא יְטַמְּאֶנּוּ וְיַצְרִיכֶנּוּ לָצֵאת חוּץ לַמַּחֲנֶה:

לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. מִתּוֹךְ שֶׁנִּזְקָק לִרְאוֹתוֹ אִם הוּא טָהוֹר כְּדֵי לְהָקֵל עָלָיו, הוּא נִזְקָק לְהַחְמִיר, שֶׁאִם הוּא טָמֵא צָרִיךְ לוֹמַר לוֹ טָמֵא אַתָּה, כְּדִכְתִיב (ויקרא יג) לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ, שֶׁאֵין כֹּהֵן רַשַּׁאי לִשְׁתֹּק, וּמוּטָב לוֹ שֶׁלֹּא יִרְאֵהוּ הַכֹּהֵן כְּלָל:

מְלַקֵּט אָדָם עֲצָמוֹת אָבִיו וְאִמּוֹ. בַּמּוֹעֵד, כְּדֵי לְקָבְרָם בְּמָקוֹם הָגוּן:

שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. כְּשֶׁרוֹאֶה אוֹתָם שֶׁקּוֹבְרָן בְּקִבְרֵי אֲבוֹתָיו. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר בִּשְׁתֵּיהֶן:

לֹא יְעַרְעֵר עַל מֵתוֹ. לֹא יָבִיא סַפְּדָן לְעָרְעֵר עַל מֵתוֹ שֶׁמֵּת זֶה יָמִים רַבִּים, לַחְזֹר עַל קְרוֹבֵי הַמֵּת כְּדֶרֶךְ שֶׁחוֹזֵר הַסַּפְּדָן שֶׁצּוֹעֵק וְאוֹמֵר בֹּאוּ בְכוּ עִמִּי כָּל מָרֵי לֵב, וּמִי שֶׁלִּבּוֹ דָּוֶה עָלָיו הוֹלֵךְ וּמַסְפִּיד עַל קְרוֹבוֹ:

לֹא יַסְפִּידֶנּוּ. לֹא יִשְׂכֹּר סַפְּדָן עַל מֵתוֹ שֶׁמֵּת לוֹ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה:

קֹדֶם לָרֶגֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם. תָּמִיד. דְּאָמְרֵי טַעְמָא בַּגְּמָרָא שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִכְנֹס מָעוֹת לְצֹרֶךְ הָרֶגֶל קֹדֶם לָרֶגֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם מִכִּי שָׁמַע שֶׁדּוֹרְשִׁים בְּהִלְכוֹת הָרֶגֶל, וְשֶׁמָּא יִתֵּן הַמָּעוֹת שֶׁכִּנֵּס לְצֹרֶךְ הָרֶגֶל לַסַּפְּדָן וְיִמָּנַע מִשִּׂמְחַת הָרֶגֶל. וְאִית דְּאָמְרֵי שֶׁאֵין הַמֵּת מִשְׁתַּכֵּחַ מִן הַלֵּב אֶלָּא לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם אַחַר הֶסְפֵּדוֹ:

משנה ו

אֵין חוֹפְרִין כּוּכִין וּקְבָרוֹת בַּמּוֹעֵד. לְהַקְבִּיר בּוֹ מֵת שֶׁיְּמוּת לְאַחַר הַמּוֹעֵד. כּוּכִין, בִּמְעָרָה שֶׁתַּחַת הַקַּרְקַע. וּקְבָרוֹת, בְּבִנְיָן:

אֲבָל מְחַנְּכִין. שֶׁאִם הָיָה אָרֹךְ מְקַצְּרוֹ. וְאִם הָיָה קָצָר מַאֲרִיךְ וּמַרְחִיב בּוֹ:

נִבְרֶכֶת. שֶׁל כּוֹבְסִין, מָקוֹם מְתֻקָּן לְכַבֵּס בּוֹ הַבְּגָדִים, וְלֵית בֵּיהּ טִרְחָא כֵּלֵי הַאי:

וְאָרוֹן עִם הַמֵּת בָּחָצֵר. שֶׁמֵּת שָׁם, מֻתָּר לְנַסֵּר הַנְּסָרִים וְלַעֲשׂוֹת לוֹ אָרוֹן. אֲבָל בְּחָצֵר אַחֶרֶת לֹא, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מִלְּאכָה אַחֶרֶת הוּא עוֹשֶׂה. וְלֹא שָׁנוּ אֶלָּא בְּאָדָם שֶׁאֵינוֹ מְפֻרְסָם, אֲבָל אָדָם מְפֻרְסָם עוֹשִׂין לוֹ אָרוֹן וַאֲפִלּוּ בַּשּׁוּק. וּלְדִידָן שֶׁאָנוּ מְתֵי מִסְפָּר, כָּל אָדָם הֲוֵי מְפֻרְסָם:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. לְהָבִיא עֲצִים לַעֲשׂוֹת נְסָרִים בַּתְּחִלָּה לְצֹרֶךְ הָאָרוֹן, אֶלָּא אִם כֵּן מְנֻסָּרוֹת קֹדֶם יוֹם טוֹב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ז

מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. וְאֵין מְעָרְבִים שִׂמְחָה אַחֶרֶת בְּשִׂמְחַת הָרֶגֶל, דִּכְתִיב וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ (דברים טז), בְּחַגֶּךָ וְלֹא בְּאִשְׁתְּךָ:

אֲבָל מַחְזִיר הוּא אֶת גְּרוּשָׁתוֹ. דְּאֵינָהּ שִׂמְחָה כָּל כָּךְ אֶלָּא בְּאִשָּׁה חֲדָשָׁה שֶׁלֹּא הָיְתָה לוֹ מֵעוֹלָם:

וְעוֹשֶׂה אִשָּׁה תַּכְשִׁיטֶיהָ. כְּגוֹן לָתֵת כָּחָל בְּעֵינֶיהָ, וּלְהַשְׁווֹת שְׂעַר רֹאשָׁהּ שֶׁלֹּא יִתְפַּזֵּר, וּמַעֲבֶרֶת צֶבַע אָדֹם עַל פָּנֶיהָ, וּמַעֲבֶרֶת סַכִּין עַל פָּנֶיהָ שֶׁל מַטָּה, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

שֶׁנִּוּוֹל הוּא לָהּ. צַעַר הוּא לָהּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ח

הַהֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ. הֶדְיוֹט מִקְרֵי כָּל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְכַוֵּן שִׂפָּה לַבֶּגֶד שֶׁתְּהֵא שָׁוָה וּמְכֻוֶּנֶת בּוֹ, אֶלָּא מְעַקֵּם לְכָאן וּלְכָאן וְעוֹשֶׂהוּ רָחָב בְּמָקוֹם זֶה וְקָצָר בְּמָקוֹם אַחֵר:

מַכְלִיב. עוֹשֶׂה תְּפִירוֹת כְּעֵין שְׁנֵי הַכֶּלֶב, שֶׁאֵינָן שָׁוִין זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ אֶלָּא אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה:

מְסָרְגִין אֶת הַמִּטּוֹת. אוֹרְגִין אוֹתָן בַּחֲבָלִין שְׁתִי וָעֵרֶב:

מְמַתְּחִין. אִם הָיָה אָרוּג זֶה יָמִים רַבִּים וְרָפוּ הַחֲבָלִים, מְמַתְּחִין, אֲבָל לֹא מְסָרְגִין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ט

מַעֲמִידִין. בּוֹנִין וּמוֹשִׁיבִין וּמְתַקְּנִים תִּנּוּר שֶׁצָּרִיךְ לוֹ בַּמּוֹעֵד. וּלְפִי שֶׁתַּנּוּרִים שֶׁלָּהֶם מְטַלְטְלִין הֵיוּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לְהָכִי תְּנֵי מַעֲמִידִין:

אֵין מְכַבְּשִׁין. מְנַקְּרִין וּמַכִּין בְּפַטִּישׁ עַל הָרֵחַיִם כְּשֶׁהֵן חֲלָקוֹת יוֹתֵר מִדַּאי וְאֵין טוֹחֲנוֹת יָפֶה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה י

וּלְמִרְפֶּסֶת. הִלּוּךְ שֶׁלִּפְנֵי עֲלִיָּה שֶׁבְּנֵי הָעֲלִיָּה הוֹלְכִים בּוֹ וְיוֹרְדִים דֶּרֶךְ סֻלָּם לֶחָצֵר:

וְשָׁפִין אֶת הַסְּדָקִין. גַּגּוֹת שֶׁאֵינָן מְשֻׁפָּעִין טוֹחִין אוֹתָן בַּטִּיט, וּכְשֶׁיֵּשׁ סְדָקִים בְּטָחִית הַטִּיט הַדֶּלֶף יוֹרֵד בַּבַּיִת וְאֵיכָא פְּסִידָא. שָׁפִין, טָחִין:

מַעֲגִילָה. עֵץ עָגֹל שֶׁבּוֹ מַחֲלִיקִין הַגַּגּוֹת:

בְּמַחֲלָצַיִם. כְּלֵי אֻמָּנוּת שֶׁל בַּרְזֶל רְחָבָה כְּעֵין כַּף, וְלָהּ בֵּית יָד:

הַצִּיר. רֶגֶל הַדֶּלֶת הַסּוֹבֶבֶת בְּתוֹךְ חֹר הָאַסְקֻפָּה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל פֶּתַח:

צְנוֹר. הַחֹר שֶׁבָּאַסְקֻפָּה:

וְהַקּוֹרָה. קוֹרוֹת הַבַּיִת מִמָּשׁ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ אֲפִלּוּ קֹדֶם יוֹם טוֹב:

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּן מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד. שֶׁלֹּא יֹאמַר אַמְתִּין עַד הַמּוֹעֵד שֶׁאֵין לִי מְלָאכָה אַחֶרֶת וְאֶעֱשֶׂה אֶת זֹאת:

כְּבָשִׁים. כְּגוֹן דְּגִים וִירָקוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁכּוֹבְשִׁין בְּמֶלַח וְחֹמֶץ:

שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלָן בַּמּוֹעֵד. שֶׁיִּהוּ נִכְבָּשִׁין מַהֵר וּרְאוּיִין לֶאֱכֹל מִיָּד:

פרק ב

משנה א

מִי שֶׁהָפַךְ. דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּהַפְּכִין הַזֵּיתִים בְּתוֹךְ הַמַּעֲטָן שֶׁהֵם צְבוּרִים בּוֹ, כְּשֶׁרוֹצִים לְהַכְנִיסָן לְבֵית הַבַּד. וְאִי לֹא מַסִּיק לְהוּ לַבַּד לִטְחֹן לְאַחַר שֶׁהֻפְכָן פָּסְדֵי:

וְאֵרְעוֹ אֲבֵל. שֶׁאָסוּר בִּמְלָאכָה:

אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ פּוֹעֲלִים. שֶׁלֹּא בָּאוּ לִמְלַאכְתּוֹ. וְהִגִּיעַ הַמּוֹעֵד:

טוֹעֲן. עַל הַזֵּיתִים קוֹרָה שֶׁל בֵּית הַבַּד פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּמַכְבִּיד, כְּדֵי שֶׁיָּזוּבוּ קְצָת וְלֹא יַפְסִידוּ, אֲבָל לֹא בְּפַעַם שְׁנִיָּה מִשּׁוּם דְּתוּ לֹא פָּסְדֵי. וּמֵהָכָא שָׁמְעִינַן דְּדָבָרִים הַמַּתִּירִים בַּמּוֹעֵד אָסוּר לְאָבֵל לַעֲשׂוֹתָם בְּיָדוֹ בִּימֵי אֲבֵלוֹ, מִדְּקָתָנֵי וְאֵרְעוּ אֵבֶל וּמֵחָמַת הָאֵבֶל עִכֵּב עַד הַמּוֹעֵד טוֹעֵן קוֹרָה רִאשׁוֹנָה בַּמּוֹעֵד, אֲבָל בִּימֵי אֲבֵלוֹ הָיָה אָסוּר לְטָעֵן בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ קוֹרָה רִאשׁוֹנָה. אֲבָל אֲחֵרִים טוֹעֲנִים לוֹ:

זוֹלֵף. שׁוֹפֵךְ הַזֵּיתִים עַל גַּבֵּי בֵּית הַבַּד. וְכָל מִידֵי דְּשַׁפִּיךְ קָרוּי זְלוּף:

וְגוֹמֵר. סְחִיטָתָם וְעִצּוּרָם בְּבֵית הַבַּד:

וְנָף. סוֹתֵם פִּי הֶחָבִיּוֹת. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ב

בְּתוֹךְ הַבּוֹר. חֲפִירָה שֶׁתַּחַת הַגַּת מְסַיֶּדֶת בְּסִיד לְקַבֵּל הַיַּיִן:

לְמוּדִים. נְסָרִים שֶׁל עֵץ. כְּלוֹמַר מְכַסֶּה אוֹתוֹ שָׁם בִּנְסָרִים שֶׁלֹּא יַחְמִיץ, וְלֹא יִשָּׁלֵהוּ מִן הַבּוֹר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

וְשׁוֹלֶה פִּשְׁתָּנוֹ. כָּל מַה שֶּׁמַּעֲלֶה מִן הַמַּיִם קָרוּי שׁוֹלֶה:

אִם כִּוְּנוּ מִלְּאַכְתָּן בַּמּוֹעֵד יֹאבֵדוּ. בֵּית דִּין מְאַבְּדִים אוֹתוֹ מָמוֹן, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ הֶפְקֵר:

משנה ד

אֶלָּא לְצָרְכָּן הַמּוֹעֵד. שֶׁהַקּוֹנֶה צָרִיךְ לָהֶם בַּמּוֹעֵד, בָּתִּים לֵישֵׁב בָּהֶם, עֲבָדִים לְשַׁמְּשׁוֹ, בְּהֵמָה לִשְׁחִיטָה:

אוֹ לְצָרְכָּן הַמּוֹכֵר. שֶׁצָּרִיךְ לְמָעוֹת לְהוֹצִיאָן לְצָרְכּוֹ יוֹם טוֹב:

אֵין מְפַנִּים. כֵּלִים אוֹ תְּבוּאָה:

מִבַּיִת. זֶה לְבַיִת אַחֵר רָחוֹק מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי הַטַּרַח:

אֲבָל מְפַנֶּה לַחֲצֵרוֹ. לְבַיִת אַחֵר שֶׁבְּאוֹתוֹ חָצֵר, דְּצִנְעָה הֲוֵי. אֲבָל מִבַּיִת לְבַיִת דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים לֹא:

וְאֵין מְבִיאִין כֵּלִים מִבֵּית הָאָמָּן. וְהַנֵּי מִילֵי כֵּלִים שֶׁאֵינָן לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד, אֲבָל כֵּלִים שֶׁהֵן לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד כְּגוֹן כָּרִים וּכְסָתוֹת וְכוֹסוֹת וְקִיתוֹנִיּוֹת שָׁרֵי:

וְאִם חוֹשֵׁשׁ לָהֶם. שֶׁמָּא יִגְנְבוּ מִבֵּית הָאָמָּן, אוֹ אִם צָרִיךְ הָאָמָּן לִשְׂכָּרוֹ וְאֵין בַּעַל הַכְּלִי מַאֲמִינוֹ כִּי יֵרֵא שֶׁמָּא יִשְׁאַל מִמֶּנּוּ שְׂכַר פְּעָלָתוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה:

משנה ה

מְחַפִּין אֶת הַקְּצִיעוֹת. תְּאֵנִים שְׁטוּחִין בַּשֶּׁדֶה לְיַבְּשָׁן, מְחַפִּין וּמְכַסִּין אוֹתָן בְּקַשׁ מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים:

אַף מְעַבְּדִין. שֶׁנּוֹתְנִין אוֹתָן זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ וְעוֹשִׂין אוֹתָן כְּמִין כִּירִי, שֶׁיִּהְיוּ הָעֶלְיוֹנוֹת מְגִנּוֹת עַל הַתַּחְתּוֹנוֹת:

הַדָּשׁוֹשׁוֹת. שֶׁדָּשִׁים וְכוֹתְשִׁים חִטִּים לְדַיְסָא:

הַגָּרוֹסוֹת. שֶׁעוֹשִׂים גְּרִיסִין שֶׁל פּוֹל:

הֵם. הָאֻמָּנִין:

הֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן. וְאֵין עוֹשִׂין אֻפִּלּוּ בְּצִנְעָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

פרק ג

משנה א

וְאֵלּוּ מְנַלְּחִין. הַבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם. בַּמּוֹעֵד. שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּנַאי לְנַלֵּחַ קֹדֶם הַמּוֹעֵד. וְהוּא שֶׁפָּרַשׁ לִסְחוֹרָה אוֹ לְדָבָר הַצָּרִיךְ, אֲבָל אִם לֹא פָּרַשׁ אֶלָּא לְטִיּוּל בְּעָלְמָא אָסוּר:

וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִין. וַאֻפִּלּוּ חָבוּשׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיָה מַנִּיחוֹ לְנַלֵּחַ, לְפִי שֶׁהָיָה בְּצַעַר:

וּמְנֻוָּל. שֶׁהִתִּירוּ לוֹ נִדּוּיוֹ בַּמּוֹעֵד. וְקֹדֶם הַמּוֹעֵד לֹא הָיָה יָכוֹל לְנַלֵּחַ, דִּמְנֻוָּל אָסוּר בְּתִסְפֹּרֶת:

וּמִי שֶׁנָּדַר. שֶׁלֹּא לְנַלֵּחַ, וְלֹא מָצָא חָכָם שֶׁיַּתִּיר לוֹ נִדְרוֹ קֹדֶם הַמּוֹעֵד. אִי נַמִּי לֹא מָצָא פֶּתַח לַחֲרָטָה אֶלָּא בַּמּוֹעֵד:

וְהַנָּזִיר. שֶׁהִשְׁלִים נְזִירוּתוֹ בַּמּוֹעֵד:

הָכִי גָּרְסִינַן, וְהַמְּצֹרָע הָעוֹלֶה מִטַּמְאָתוֹ לְטָהֳרָתוֹ. אִם חָל שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ בַּמּוֹעֵד מַתִּר בְּתִסְפֹּרֶת, דִּכְתִיב (ויקרא יד) בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ. וְגִלּוּחַ דְּנָתָק לֹא חָשִׁיב, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא דָּבָר מֻעָט שֶׁמְּגַלֵּחַ סְבִיב הַנָּתָק. וְטַעְמָא דְּאָסוּר לְכָל אָדָם לְגַלֵּחַ בַּמּוֹעֵד חוּץ מֵאֵלּוּ הַשְּׁנוּיִים בַּמִּשְׁנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְכַוְּנוּ לְגַלֵּחַ בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד שֶׁהֵם בְּטֵלִים בּוֹ מִמְּלָאכָה, וְיָבֹא יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל רֶגֶל כְּשֶׁהֵם מְנֻוָּלִים. וְהַיְינוּ טַעְמָא נַמִּי דְּאָסְרוּ הַכִּבּוּס בַּמּוֹעֵד:

משנה ב

וּמִי שֶׁנִּשְׁאַל לְחָכָם. שֶׁנָּדַר שֶׁלֹּא לְכַבֵּס בְּגָדָיו, וְנִשְׁאַל לְחָכָם בַּמּוֹעֵד וְהִתִּיר לוֹ נִדְרוֹ:

וּמְטַפְּחוֹת יָדַיִם. שֶׁמְּנַגְּבִים בָּהֶם יָדַיִם בִּשְׁעַת אֲכִילָה:

וּמְטַפְּחוֹת סַפָּרִים. כְּסוּת שֶׁנּוֹתְנִים הַסַּפָּרִים לַמִּסְתַּפֵּר בֵּין כְּתֵפָיו מִפְּנֵי הַשֵּׂעָר. וּכְשֶׁבָּא לְגַלֵּחַ לְאֵלּוּ הַשְּׁנוּיִים בַּמִּשְׁנָה שֶׁהֵן מֻתָּרִין לְגַלֵּחַ בַּמּוֹעֵד צָרִיךְ לְכַבְּסָהּ תָּמִיד:

מִטְפָּחוֹת הַסַּפָּגִין. שֶׁמְּנַגְּבִין בָּהֶן כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הַמֶּרְחָץ:

וְכָל הָעוֹלִים מִטַּמְאָה לְטָהֳרָה. בַּמּוֹעֵד, מֻתָּרִים לְכַבֵּס בִּגְדֵיהֶם. וּכְלֵי פִּשְׁתָּן אֻפִּלּוּ שֶׁל כָּל אָדָם מֻתָּר לְכַבְּסָן בַּמּוֹעֵד, מִפְּנֵי שֶׁהֵן צְרִיכִין כִּבּוּס תָּדִיר, וַאֻפִּלּוּ הַמְּכֻבָּסִים עֶרֶב הָרֶגֶל מִטַּנְפֵי מִיָּד וּצְרִיכִים כִּבּוּס בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, הִלְכָּךְ לֹא גָּזְרוּ בָּהוּ. וּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חָלוּק אֶחָד,

אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּשְׁתָּן מֻתָּר לְכַבֵּס בַּמּוֹעֵד, וְהוּא שֶׁעוֹמֵד עָרוּם בִּשְׁעַת כְּבִיסָתוֹ עִם אֵזוֹר בְּמָתְנָיו בִּלְבַד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, שֶׁזֶּה מוֹכִיחַ שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא הֶחָלוּק הַזֶּה שֶׁהוּא מְכַבֵּס בִּלְבַד:

משנה ג

קְדוּשֵׁי אִשָּׁה. כּוֹתֵב עַל הַנְּיָר אוֹ עַל הַחֶרֶס הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי, וּמְקַדֵּשׁ בּוֹ הָאִשָּׁה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה. וּלְפִיכָךְ מֻתָּר לִכְתֹּב בַּמּוֹעֵד, שֶׁמִּתְיָרֵא שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר, וְהָוֶה לֵיהּ דָּבָר הָאָבֵד:

גִּטִּין. שֶׁרוֹצֶה לְצֵאת בְּשַׁיָּרָא, וְאִם אֵינוֹ כּוֹתֵב עַכְשָׁיו תִּשָּׁאֵר זֹאת עֲגוּנָה:

וְשׁוֹבָרִים. שֶׁאִם יֹאמַר הַלְוָה לֹא אֶפָּרַע חוֹבְךָ אִם אֵין לִי שׁוֹבֵר מִמְּךָ, שׁוֹמְעִין לוֹ, וְיֵלֵךְ לְזַרְכּוֹ, וְנִמְצָא זֶה מַפְסִיד אֶת מְעוֹתָיו:

דְּיָתֵיקִי. מַתְנַת שְׂכִיב מֵרַע. וּפֵרוּשׁ דְּיָתֵיקִי, דְּא תְּהֵא לְמֵיקָם וְלִהְיוֹת, שֶׁדִּבְרֵי שְׂכִיב מֵרַע כִּכְתוּבִין וְכִמְסוּרִין דָּמוּ:

מַתָּנָה. מַתְנַת בָּרִיא. וְאִי לֹא כָּתִיב לְהוּ מַפְסִיד הַמְקַבֵּל, דְּשֶׁמָּא יַחְזֹר בּוֹ הַנּוֹתֵן:

וּפְרוֹזְבּוּלִין. שֶׁלֹּא תִּשְׁמֹט שְׁבִיעִית וַיַּפְסִיד אֶת מְעוֹתָיו. פְּרוֹזְבּוּל, פְּרוֹז בּוּלֵי וּפְרוֹז בּוּטֵי, כְּלוֹמַר תַּקָּנָה לָעֲשִׁירִים שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים טו) הִשָּׁמֵר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָּבָר עִם לְבָבְךָ בְּלִיַּעַל, וְתַקָּנָה לָעֲנִיִּים שֶׁיִּמְצְאוּ לִלְווֹת. בּוּלֵי עֲשִׁירִים. בּוּטֵי עֲנִיִּים. וְהִלֵּל תִּקֵּן פְּרוֹזְבּוּל, שְׁטָר שֶׁכּוֹתְבִין בּוֹ מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הַדַּיָּנִין שֶׁכָּל שְׁטָר שֶׁיֵּשׁ לִי עַל פְּלוֹנִי אֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה, וְשׁוּב אֵין שְׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת הַלְוָאָתוֹ, דַּהֲוֵי כְּאִלּוּ גָּבוּ בֵּית דִּין אֶת חוֹבוֹ, וְשׁוּב לֹא קָרִינַן בֵּיהּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ:

אִגְּרוֹת שׁוּם. שֶׁשָּׁמוּ בֵּית דִּין נִכְסֵי לְוֶה וְנָתְנוּ לְמַלְוֶה:

אִגְּרוֹת מָזוֹן. שֶׁמָּכְרוּ בֵּית דִּין אֶת הַקַּרְקַע לְמָזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבָּנוֹת, וְכוֹתְבִין מַעֲשֶׂה בֵּית דִּין עַל זֶה. אִי נַמִּי מִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לָזוּן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ:

מֵאוּנִים. קְטַנָּה שֶׁהִשִּׂיאוּהָ אִמָּהּ וְאַחֶיהָ, יְכוֹלָה לְמָאֵן בְּבַעֲלָהּ וְלוֹמַר אִי אֶפְשִׁי בְּפְלוֹנִי בַּעֲלִי, וְיִצְאָה בְּלֹא גֵּט. וּשְׁטָר שֶׁכּוֹתְבִין לְעֵדוּת דָּבָר זֶה, נִקְרָא שְׁטַר מֵאוּנִים:

שִׁטְרֵי בֵּרוּרִין. שֶׁבָּרְרוּ לָהֶם דַּיָּנִין, זֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד וְזֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד, וְכוֹתְבִין שְׁטָר, שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ בָּהֶן הַבַּעֲלֵי דִּינִים:

וּגְזֵרוֹת בֵּית דִּין. פְּסַק דִּין שֶׁפָּסְקוּ הַדַּיָּנִים:

אִגְּרוֹת שֶׁל רָשׁוּת. צַוֵּי הַשִּׁלְטוֹן. כְּמוֹ וְאַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, הֱוֵי זְהִירִים בָּרָשׁוּת. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁין אִגְּרוֹת שֶׁל שְׁאֵילַת שָׁלוֹם שֶׁכּוֹתְבִים בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ:

משנה ד

אֵין כּוֹתְבִין שִׁטְרֵי חוֹב בַּמּוֹעֵד. הוֹאִיל וְיָכוֹל לְכָתְבוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד:

וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ. וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַלְווֹתוֹ בְּלֹא שְׁטָר, וְלוֶה צָרִיךְ לְמָעוֹת, כּוֹתְבִין:

אוֹ שֶׁאֵין לוֹ. לַסּוֹפֵר מַה יֹּאכַל, הֲרֵי זֶה יִכְתּוֹב וְיִטֹּל שְׂכָרוֹ, דְּשִׂכַר פְּעָלָה לְמִי שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל שָׁרֵי:

וַאֲפִלּוּ בְּסֵפֶר הָעֲזָרָה. סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכֹּהֲנֵי גְּדוֹל קוֹרִין בּוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאַף עַל גַּב דְּצָרִיךְ לְרַבִּים:

לְעַצְמוֹ. לְקַיֵּם הַמִּצְוָה. אֲבָל לֹא לְמִכֹּר אוֹ לְהַשְׁכִּיר:

וְטוֹוֶה עַל יְרֵכוֹ תְּכֵלֶת. שֶׁנּוֹתֵן הַחוּט עַל יְרֵכוֹ וּמְשַׁפְּשֵׁף בְּיָדוֹ וְהוּא נִטְוֶה מֵאֵלָיו. אֲבָל לֹא בְּיָדוֹ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וְלֹא בַּפֶּלֶךְ כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחוֹל. וַהֲלָכָה, טוֹוֶה אָדָם תְּכֵלֶת לְבִגְדּוֹ בֵּין בְּפֶלֶךְ בֵּין בְּאֶבֶן:

משנה ה

הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ. שֶׁמֵּת לוֹ מֵת קֹדֶם הָרֶגֶל, וְנָהַג אֲבֵלוּת קֹדֶם הָרֶגֶל שִׁלְשָׁה יָמִים:

בָּטְלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה. אֲבָל לֹא בָּטְלָה הֵימֶנּוּ גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים, דְּהַיְנוּ אִסּוּר תִּסְפֹּרֶת, וּמוֹנֶה אַחַר הָרֶגֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם עִם הַשִּׁלְשָׁה שֶׁעָבְרוּ כְּבָר מִן הַשְּׁלֹשִׁים. וּפֹסֵק הֲלָכָה, שֶׁהַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת קֹדֶם הָרֶגֶל בָּטְלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה:

שִׁמְּנָה. יָמִים קֹדֶם הָרֶגֶל, הוֹאִיל וְנִכְנַס אֶחָד מִימֵי הַגְּלוּחַ קֹדֶם לָרֶגֶל, אֲתֵי רֶגֶל וּמְבַטֵּל אֶת הַשְּׁאָר לְגַמְרֵי:

שַׁבָּת עוֹלָה. שַׁבָּת שֶׁבִּימֵי אֲבֵלוֹ עוֹלָה לְמִנְיַן שִׁבְעָה:

וְאֵינָהּ מַפְסֶקֶת. שֶׁאֵינָהּ מְבַטֶּלֶת אֶת הַשְּׁאָר, אֶלָּא יוֹשֵׁב וּמִתְאַבֵּל אַחַר שַׁבָּת:

הָרֶגֶל מַפְסִיקִין וְאֵינָם עוֹלִים. אִם נָהַג אֲבֵלוּת קֹדֶם הָרֶגֶל, הָרֶגֶל מַפְסִיק וּמְבַטֵּל גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים. וְאִם לֹא נָהַג אֲבֵלוּת קֹדֶם הָרֶגֶל אֶלָּא הִתְחִיל אֲבֵלוּתוֹ בָּרֶגֶל, אֵין יְמֵי הָרֶגֶל עוֹלִים לְמִנְיַן שִׁבְעָה, אֲבָל עוֹלִין לְמִנְיַן שְׁלֹשִׁים. וְטַעְמָא דְּשַׁבָּת עוֹלָה לְחֶשְׁבּוֹן שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, מִשּׁוּם דִּדְבָרִים שֶׁבִּצְנָעָה נוֹהֵג בָּהּ, כְּגוֹן תִּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּפְרִיעַת הָרֹאשׁ, שֶׁאָסוּר בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ, וּרְחִיצָה בְּחַמִּין, שֶׁהָאֲבֵל אָסוּר בָּהֶן בְּשַׁבָּת. אֲבָל הָרֶגֶל אֵין שׁוּם דִּין מִדִּינֵי אֲבֵלוּת נוֹהֵג בּוֹ, לְפִיכָךְ מַפְסִיק לְגַמְרֵי. וְאִם לֹא חָל אֲבֵלוּת כְּלָל קֹדֶם הָרֶגֶל, כְּגוֹן שֶׁנִּקְבַּר הַמֵּת בְּתוֹךְ הָרֶגֶל, אֵינוֹ עוֹלֶה לְמִנְיַן שִׁבְעָה, וּמַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה אַחַר הָרֶגֶל:

משנה ו

מְשֻׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. דְּאֵין לָעֲצֶרֶת תַּשְׁלוּמִין כָּל שִׁבְעָה לְקָרְבָּן, בָּטְלָה לֵיהּ תּוֹרַת הָרֶגֶל, וְהָוֵי כְּשַׁבָּת שֶׁאֵינָהּ מַפְסֶקֶת. אֲבָל בִּזְמַן הַמִּקְדָּשׁ שְׁמִי שֶׁלֹּא חָג בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל עֲצֶרֶת הָיָה

חוֹגֵג וְהוֹלֵךְ כָּל שִׁבְעָה, כְּחַג הַמַּצּוֹת, הָיָה עֲצֶרֶת כְּחַג הַמַּצּוֹת אַף לְעִנְיַן אֲבֵלוּת. וּמַסְקְנָא דְּמִלְתָא לְעִנְיַן פְּסַק הֲלָכָה, דַּעֲצֶרֶת בַּזְּמַן הַזֶּה כָּרֶגֶל, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּרֶגֶל. וּמִי שֶׁמֵּת לוֹ מֵת קֹדֶם אֶחָד מֵאֵלּוּ אֲפִלּוּ שָׁעָה אֶחָת, בָּטְלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה. וְאִם מֵת שִׁבְעָה יָמִים קֹדֶם אֶחָד מִיָּמִים טוֹבִים אֵלּוּ, בָּטְלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שְׁלֹשִׁים. וּמִי שֶׁמֵּת לוֹ מֵת שָׁעָה אַחַת קֹדֶם חַג הַסֻּכּוֹת בָּטְלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה כִּדְאָמְרַן, וְשִׁבְעַת יְמֵי הֶרֶגֶל עוֹלִין לְמִנְיַן שְׁלֹשִׁים. וְאַף עַל גַּב דְּתָנַן רְגָלִים מַפְסִיקִין וְאֵינָן עוֹלִין, אֵין עוֹלִין לְמִנְיַן שִׁבְעָה, אֲבָל עוֹלִין לְמִנְיַן שְׁלֹשִׁים, הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת הוּא רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הוּא שִׁבְעָה יָמִים, הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, מוֹנֶה עוֹד תִּשְׁעָה יָמִים עַד שְׁלֹשִׁים וְדַיּוֹ. וּגְזֵרַת שִׁבְעָה דְּאָמְרַן הוּא שֶׁאָבֵל כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים אָסוּר בִּרְחִיצָה בְּחַמִּין אֲפִלּוּ מִקְצָת גּוּפוֹ, וּבְצוֹנֵן כָּל גּוּפוֹ, וְאָסוּר בְּכִבּוּס בְּגָדָיו, וּבְסִיכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל, וּבְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּבַעֲשִׂיַּת מְלָאכָה, וּבִשְׁאִילַת שָׁלוֹם. וְחַיָּב בַּעֲטִיפַת הָרֹאשׁ, וּבִכְפִיַּת הַמִּטָּה, שֶׁתְּהֵיינָה כָּל הַמִּטּוֹת שֶׁבְּבֵיתוֹ כְּפוּיוֹת עַל גַּבֵּי קַרְקַע וְיִישַׁן בָּהֶם וְלֹא עַל מִטָּה זְקוּפָה, וְאָסוּר לִטֹּל צִפָּרְנָיו בְּכְלִי, וְלֹא שֹׁעַר שְׁפָמוֹ וַאֲפִלּוּ מְעַכֵּב עָלָיו אֶת הָאֲכִילָה, וְאָסוּר לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, בֵּין בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בֵּין בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְלֹא יִשְׁלֹל הַקּוֹרֵא שֶׁעָלָיו. וּגְזֵרַת שְׁלֹשִׁים הִיא שֶׁמִּשִּׁבְעָה וְעַד תִּשְׁלוֹם שְׁלֹשִׁים אָסוּר לְלַבֵּשׁ בֶּגֶד חָדָשׁ, אוֹ בֶּגֶד לָבָן מְגֹהָץ, וְאָסוּר בְּתִסְפֹּרֶת, וּבִסְעוּדַת הָרְשׁוּת, וְלֵילֶךְ בְּסָחוֹרָה עִם חֲבֵרָיו, וְלִשָּׂא אִשָּׁה אַחֶרֶת אִם יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה וּבָנִים, וְלֹא יְאַחֶה הַקֶּרַע שֶׁעָלָיו:

משנה ז

אֵין קוֹרְעִין. בַּמּוֹעֵד, אֶלָּא קְרוֹבָיו שֶׁל מֵת. לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וְלִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו וְלַאֲחוֹתוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ, אֵלּוּ שִׁבְעָה מֵתִים שֶׁחַיָּב לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם. וְעַל שְׁאָר קְרוֹבִים שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם אֵין קוֹרְעִין עֲלֵיהֶם בַּמּוֹעֵד. וְלֹא אָמְרָן אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ חָכָם אוֹ אָדָם כָּשֵׁר וּבַעַל מַעֲשִׂים. אֲבָל חָכָם שֶׁמֵּת, הַכֹּל קְרוֹבָיו, וְהַכֹּל קוֹרְעִין עָלָיו אֲפִלּוּ בַּמּוֹעֵד. וְכֵן עַל אָדָם הַמֻּחְזָק בְּכַשְׁרוּת וַחֲסִידוּת. וְכָל הָעוֹמֵד בִּשְׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה עַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, חַיָּב לִקְרֹעַ וַאֲפִלּוּ בַּמּוֹעֵד. וּקְרִיעָה עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ הִיא בְּכָל בְּגָדָיו עַד שֶׁמְּגַלֶּה אֶת לִבּוֹ, וְקוֹרֵעַ בְּיָדוֹ וּמַבְדִּיל שְׁפַת הַבֶּגֶד הָעֶלְיוֹנָה, וְקוֹרֵעַ מִבַּחוּץ, שֶׁאֵינוֹ מַכְנִיס יָדוֹ תַּחַת בְּגָדָיו כְּשֶׁהוּא קוֹרֵעַ, וְשׁוֹלֶל לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְאֵינוֹ מְאַחֶה לְעוֹלָם. וְכֵן עַל רַבּוֹ שֶׁלִּמְּדוֹ תּוֹרָה. אֲבָל עַל כָּל שְׁאָר קְרוֹבָיו קוֹרֵעַ טֶפַח מִן הַבֶּגֶד הָעֶלְיוֹן לְבַד, וְקוֹרֵעַ בִּכְלִי אִם יִרְצֶה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַבְדִּיל הַשָּׂפָה, וְיֵשׁ לוֹ לְהַכְנִיס יָדוֹ תַּחַת בְּגָדָיו כְּשֶׁהוּא קוֹרֵעַ, וְשׁוֹלֶל לְאַחַר שִׁבְעָה, וּמְאַחֶה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. וְאֵין קְרִיעָה אֶלָּא מְעֻמָּד:

וְלֹא חוֹלְצִים בַּמּוֹעֵד. חֲלִיצַת כְּתֵף, שֶׁזְּרוֹעוֹתֵיהֶן וְכִתְפֵיהֶן מְגֻלּוֹת:

וְלֹא מַבְרִין. סְעוּדָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁאָבֵל אָסוּר לֶאֱכֹל מִשֶּׁלּוֹ, וּרְגִילִים לְהַבְרוֹתוֹ בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר, וּבַמּוֹעֵד אֵין מַבְרִין אֶלָּא קְרוֹבָיו בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ:

וְאֵין מַבְרִין אֶלָּא עַל מִטּוֹת זְקוּפוֹת. וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֵין מַבְרִין אוֹתוֹ עַל מִטּוֹת כְּפוּיוֹת, שֶׁרְגִילִין בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה כָּל קְרוֹבָיו וּמִי שֶׁלִּבּוֹ גַּס בּוֹ לֶאֱכֹל עִמּוֹ עַל מִטָּה כְּפוּיָה לָאָרֶץ, וּבַמּוֹעֵד אֵין מַבְרִין אֶלָּא עַל מִטּוֹת זְקוּפוֹת:

וְאֵין מוֹלִיכִין. הַסְּעוּדָה לְבֵית הָאֵבֶל:

לֹא בְּטַבְלָא. דֶּרֶךְ כָּבוֹד:

וְלֹא בְּאִסְקוּטְלָא. כְּמִין שֻׁלְחָן קָטָן שֶׁל כֶּסֶף אוֹ שֶׁל זָהָב אוֹ שֶׁל זְכוּכִית. וַאֲנִי שְׁמַעְתִּי קְעָרָה שֶׁל כֶּסֶף, שֶׁכֵּן בְּלַעַ"ז קוֹרִין לִקְעָרָה שקודי"א:

אֶלָּא בְּסַלִּין. שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפָה. שֶׁלֹּא לְבַיֵּשׁ הָעֲנִיִּים שֶׁבָּאִין לְהַבְרוֹת שֶׁאֵין לָהֶם טַבְלָא וְאִסְקוּטְלָא:

וּפוֹטְרִין אֶת הָרַבִּים. נוֹתְנִים לָהֶם רְשׁוּת לֵילֵךְ מִיָּד:

משנה ח

אֵין מַנִּיחִין אֶת הַמִּטָּה. שֶׁל מֵת:

בָּרְחוֹב. בַּמּוֹעֵד:

לְעוֹלָם. אֲפִלּוּ בְּחֹל, דִּכְתִיב (במדבר כ) וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם, סָמוּךְ לְמִיתָה קְבוּרָה:

מְטַפְּחוֹת. מְסַפְּקוֹת כַּף אֶל כַּף:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כו'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ט

וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָהּ. וּמִדְּכְתִיב וְלַמֵּדְנָה, אַלְמָא קִינָהּ, אַחַת אוֹמֶרֶת וַחֲבֶרְתָּהּ עוֹנָה:

אֲבָל לֶעָתִיד לָבֹא אוֹמֵר בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. שֶׁיְּבַלַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַמָּוֶת, וְכֻלָּן עוֹנוֹת שִׁירָה, שֶׁאֵין מִיתָה וְאֵין דְּמָעָה. וְנָקְטִינַן לְהַאי קְרָא הָכָא, מְשׁוּם אַל תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע [לָכֵן רָאָה לְסַיֵּם בְּטוֹב]: